DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS DE ARTHRITIDIS NATURA ET PROPHYLAXI.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS STEWART

BRITANNUS.

Phys.-Med. Soc. Edin. Sod. Hon.

Ad diem 12 Septembris, hora locoque solitis.

For my part, when I behold a fashionable Table, set out in all its Magnificence, I fancy that I see Gouts, &c. lying in Ambuscade among the Dishes. ADDISON.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M, DCC, LXXI.

Ma a tali ſenſuali nemici della ragione, et amici del ſenſo, ſta bene, ſe mentre procurano di ſatiare ogni lor guſto et appetito, incorrono in travaglioſe infermita, et bene ſpeſſo avanti tempo s'incontrano nella morte.

CORNARO.

JOANNI GREGORIO, M. D.

Viro

Artis propriae Peritia atque Literis ornato,

Ob Morum Suavitatem dilecto,

Ob Probitatem honorato,

Has Studiorum Primitias qualescunque,

Cum propter Praecepta et Consilia,

Tum propter Amicitiam

Qua se dignatus est,

Grati animi Testimonium

Voluit

AUCTOR.

To Dr John Ligertwood
from his friend & humble Servt
The Author

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ARTHRITIDIS NATURA ET PROPHYLAXI.

UNICUIQUE naturam quam leviſſime perluſtranti, conſtabit Omnipotentis Conditoris juſtitia ſumma ac aequalitas, mundo in gubernando, felicitateque apud creaturas ſuas diſpertienda; vel, in verbis Sydenhami, "Quam parum iniqua ſit omnium parens ac arbitra, quam partibus non ſtudeat; cum eos, quibus alicubi deficit, alio aliquo bonorum genere cumulatius ditare ſoleat; profuſiorem vero erga alios munificentiam aequa malorum parte admiſta, diluat et contemperet; adeo ut ubique gentium rata ſit lex et inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miſerum

ac calamitofum poffe inveniri; fingulos autem utramque experiri fortem; quae boni atque mali contemperatio fragilitati noftrae et mortalitati ita propriae, nobis fortaffe apprime conducit." Hoc modo alii parce atque duriter vivunt, fanitate tamen fruuntur optima; alii quidem affluunt divitiis, et morbis difcruciantur diriffimis; inter quos locum non forfitan fecundum fibi arrogat arthritis. Quis enim nefcire poteft, arthritidem, (de cujus natura et prophylaxi, pauca jam proponenda funt, ut, legibus hujus Almae Academiae obfecundando, nobis exfolvatur officium), morbum effe apud divites in luxum atque voluptatem immerfos omnino graffantem; quinetiam ejus natura atque fanatione adeo admodum difficilis eft, ut apud medicos quafi medicinam aegre admittens femper fpectaretur. Quid igitur penes nos eft? Certe haud multum; fed verbis utamur Horatii:

Eft quodam prodire tenus, fi non datur ultra;
Virtus eft vitium fugere; et fapientia prima,
Stultitia caruiffe.

Si denique fruftra fuerit propofitum, Praeceptores meos honoratiffimos, quibus nunc

gratias

gratias ex animo debitas ago, et quos ob beneficia tam inſigniter in me collata in memoria uſque habebo, mihi veniam daturos, ſpero, quippe quod vires noſtrae ad rem adeo arduam omnino ineptae ſunt.

Historiam morbi et diagnoſin in hujuſmodi diſſertationibus primo tradere, in conſuetudinem venit; hoc vero limites minime ſinunt, et ſat eſto, Sydenhamum, Muſgravium, alioſque, praecipue vero Boſtock, in tentamine medico inaugurali de Arthritide, Edinburgi 1769, hanc illamque fuſius tractaſſe: Nobis tantum in animo eſt,

I. Causam proximam inveſtigare.

1. Materiem morbidam refellere.
2. Doctrinam aliam ſtabilire.
   - *a* Causis arthritidis occaſionalibus.
   - *b* Symptomatis arthriticis.

II. Difficultates unam vel alteram praecipuas removere.

III. Indicationes ex cauſa proxima ſubortas prophylacticas proponere.

I. Cullenus noſter celeberrimus, qui de medicis, philoſophis, et omnibus, tam bene meretur,

meretur, et cui et Gregorio nunquam nimis carius habendo, quam plurima de re medica lubentiſſime accepta referimus, arthritidis definitionem in medium protulit ſequentem.

"* MORBUS *eſt* ſine cauſa externa evidente, ſed praeeunte plerumque ventriculi affectione inſolita; pyrexia; dolor ad articulum, et plerumque pedis pollici, certe pedum et manuum juncturis potiſſimum infeſtus; per intervalla revertens, et ſaepe cum ventriculi et internarum partium affectionibus alternans."

IN ordine phlegmaſiarum claſſis pyrexiae, arthritis ſtat genus; quam recte haud faciam, ut dicam; hoc poſtea forſitan apparebit; et nolumus ſane, ſi etiam adeſſent vires, noſologicorum definitiones carpere, non neſcius, quanta cum juſtitia omnes, qui noſologiae methodicae difficultates norunt, nobis objiciant recriminando, "carpere vel noli, noſtra vel ede tua;" utcunque non noſtrum eſt non animadvertere, Sauvageſium, Linnaeum, et Vogelium, arthritidi, uti phlegmaſiae, locum prorſus recuſare, etſi ſymptomata hujuſce omnia in arthritide inflammatoria, de qua definitiones

* Cullen. Synopſis Noſol. Method. p. 265.

definitiones eorum ſolummodo trahuntur, nunquam non adſunt.

Omnibus fere notum eſt, quam maxime materiae morbidae opinio generalis in Europa valuit. Omnes quaſi morbos ex hac pendere medici exiſtimabant; qui tamen in Noſtra Academia florente medicinae ſtudio aliquamdiu inhaeſerunt, illos theoriam hanc ſemper admittere, nequaquam veriſimile eſt. Pathologia apud nos diverſam omnino induit larvam, morboſque quam plurimos ex aliis, quam lentore, tenuitate, vel acrimonia cujuſcunque generis, cauſis oriri didicimus; quae autem doctrina Europam pervadere minime videtur. Pathologiam enim humoralem, medici non pauci manibus pedibuſque adhuc amplectuntur. Mirum! quod in hypotheſin tam ſaepe vagam ruerent doctiſſimi praecipites. Hic etiam, ut condiſcipulos meos congratularemur, animus me fert. Pro nobis ipſis ſemper cogitemus; nec cujuſvis opinioni prius ſuffragemur volentes, quam eandem perſcrutatam, ex veritate, abſit auctoritas, pendere comprobaverimus: Sic pergite et valete!

Sed

Sed ad rem: Opinio apud medicos nulla fuit pervulgatior, quam quae arthritidem ex quadam materia morbifica in systemate producta, et exinde phaenomena excitante, connasci ponit. Unica tantum exceptio cujus reminiscor, apud Stahlium [illegible] invenienda sit. * Stahlius etenim totius systematis morbum ex motuum statu, et ne ex materia quacunque ortam, arthritidem constituit.

Hic fortasse haud alienum sit de morbis fluidorum in genere proferre aliquid, ut magis elucescat nostra ratiocinatio.

Morbi humorum in duos classes a Gaubio dispertiuntur, viz. 1. Morbos cohaerentiae in humoribus. 2. Morbos humorum relativos, ut humores corporis humani, vel in seipsis seorsim, vel comparate ad partes firmas, quibus continentur, spectari possunt. Ad nostrum institutum solum dicenda requiruntur pauca de classe Gaubii prima, morbis cohaerentiae in humoribus, qui causa arthritidis diversimode statuebantur, ut spissitudinem vel lentorem, et tenuitatem ex aqua vel acritate provenientem, aspiciunt.

Primo,

* Stahl. Theor. medic. vera, art. 3. de doloribus spasticis arthritico-podagricis.

Primo, obſervandum venit, de morbis fluidorum vix quicquid bene intelligi; chemiam, quae ad fermentationem et mixturam illorum ſpectat, nos adhuc admodum latere fatendum eſt; et Gaubius quandam doctrinam chemicam admittit quam haud intelligo. Utcunque, parum eſt momenti medicorum ignorantia; nam quamquam fluida morboſa interdum fieri, ne quidem denegare poſſimus, eo uſque tamen ut morbi frequentiores producantur, haud concedimus; et cum Gaubio facile conſentitur, ſi, pro " niſi laeſis demum ſolidis," dixerit, " niſi laeſis viribus motricibus, in morbum erumpunt fluidorum affectus." Quicunque fluida toties peccaſſe, quoties ſolida putat, hallucinatur ſaepiſſime, in errorem ſeductus rebus fallaciſſimis; potiſſimumque ſi judicium deducatur ab ingeſtorum vel egeſtorum facie, quae vix ullum, ex quo aeque decernere poſſumus, ſignum praebet; ingeſta enim diffunduntur, mutantur, et ejiciuntur; et fluida ſecreta per organa ſecretoria producuntur, nec forte in ſanguine ipſo exiſtebant. Praeterquam cognitum eſt, cauſas fibras motrices glandularum afficientes, illa quae ſecernuntur variare. Hinc difficile

eſt

est dictu effectum adesse, quoniam causa aderat.

Sanguis ex tribus partibus constat, sero nempe, lympha coagulabili, et globulis rubris, quae inter se diffunduntur, habentque suum a natura constitutum modum, a quo si deflectunt, morbus imminet. Sero fluiditas, lymphae consistentia, debetur; exinde cohaerentiae inter particulas humorum, prout magis abundat lympha, vel serum, duo dantur vitia, excessus ac defectus. Hic tenuitas, ille spissitudo seu lentor, dicitur; de quibus pauca in ordine.

Loquitur primo Gaubius de spissitudine, quam in tria genera dividit. Primum ponit defectum aquae, vel ex paucitate magis fluidi humoris, prae minus fluido, pendet. Jam nos accingamus, causas, quas censet tale efficere, ad examen revocare. Ecce verba illius: "Potus parcior, excretiones lymphaticae, i. e. *serosae*, auctiores, dissipatio humidi per motum, calorem, &c. absorptio aut restagnatio ejusdem a crassamento separati, id malum producunt." Vix denegandum est, haec posse spissitudinem proferre; expendamus verum, quousque valeant. Fluoris conditio mutationes per-

perpetim patitur, haud tamen morbidae censendae sunt; nam, ex quantitate fluidorum deglutita, uberius vel parcius fiunt secretiones; quapropter quae continent vasa eundem conservant statum. Itidem, si detur fluidorum conditio, aquosorum abstractio quidquam valere videatur; attamen, nonne inveniamus, oeconomiam humani corporis ita in aequipondio poni, ut una secretio minime augeri possit, nisi altera imminuatur; perspiratione, v. g. uberiore existente, urinae copia halitusque pulmonalis minuuntur, et mutuam inter se praestant vicem excretiones serosae. Singularem itaque adesse constitutionem oportet, scilicet omnes secretiones quae fluidissima e corpore asportant adaugeri, antequam spissitudo morbosa inducatur. Motus calorque, procul dubio, aquosa dissipant; veruntamen, nonne inter se conjunguntur variae fluidorum partes, lympha coagulabilis, nempe, quae sanguini spissitatem tribuit, cum sero conjungitur, adeo ut vix existimandum sit, aquae portionem praeter naturam abstrahi posse, nisi simul abstrahatur pars lymphae coagulabilis? Porro etiam, si concedatur motum caloremque

tenuissima dissipare, numne valeant spissa reddere tenuiora?

2. Gaubius pergit loqui de duobus aliis generibus spissitudinis. Paragr. 283. "Nascitur et iners gluten in humoribus, cum crassamenti pars mucosa ultra modum increscit: Haec aquae amans, hujus quoque abundantem copiam imbibere ac inviscare potest; unde species haec tenacitatis, a priori diversissima, ortum habet ex alimentis glutinosis, coctione debiliore, circuitu humorum languente, intermisso motu animali, frigore, retentis excrementis mucosis."

Mucum in sanguine adesse, nullum experimentum probat. Et, quia glutinosa assumantur, haud aequum est concludere, in sanguinem pro isthac ratione ire.

3. Quod attinet ad tertium spissitudinis genus, Paragr. 284. "Crassamentum porro superpondio suae terrae, in qua vis cohaesionis maxima, laborare potest, atque hinc tenacitas nasci pessima, sicubi, et aquae defectus, ut fieri assolet, accesserit. Discrepat autem hoc vitium pro vario terrae cum materie salina et oleosa connubio. Acor inhaerens stipticum producit concrementum, quo vel aquosus etiam latex solidescit. Pingui obvoluta terra piceam

ceam in amurcam abit, quae, resinae in modum, aquam respuens, tenacissime vasis adhaeret aegre abstergenda. Terrestria, dura, sicca, austera, adstringentia, farinosa non fermentata, glutinosa pinguia, coagulantia, refrigerantia, stupefacientia, titulo cibi, potus, medicamenti, veneni ingesta, materiem dant, cui si junguntur," &c. Nec amurcam, nec chemiam Gaubii intelligo; et hypotheticas esse probabile est.

Itaque lentorem scholae Boerhaavianae tam famosum incerto fundamento inniti liquet.

Illud, quod ad tenuitatem attinet, in duo genera dividit, in aquosam scilicet et salinam, 287. Paragr. "Prima, eaque simplicissima, species aquosa dici potest, cum ortum debeat aquae humores inundanti, qua reliqua principia nimis soluta et diffusa in moleculas justo minores, laxius cohaerentes, tenuantur. Sequitur, abusum aquosorum, maxime calidorum, vitam desidem in aere humido," &c.

Aquosa tenuitas rarior est certe, quam plerisque visum fuit; aeque enim ferme arduum est, aquam in vasis corporis humani sistere, ac imbrem in cribro gerere. Effluit per excretoria tam celeriter quam ingeritur; nec explicanda

canda eſt haec tenuitas aquoſa, niſi omnes excretiones ſeroſae, ſicut urina, perſpiratio, eodem tempore deficiunt. At, num unquam hoc accidiſſet? Profecto rariſſime accidere poteſt; alius excretionis imminutae munere fungitur alia adaucta. Veroſimile videatur, aquoſorum magnam vim hydropem efficere poſſe e vaſibus in corporis cava effluendo: Et hoc raro evenire credo; temulenti enim non ſemper hydrope corripiuntur; et complures largiſſime de aquis mineralibus epotant impunes.

Ergo, etſi tenuitatem aquoſam denegare impoſſibile ſit, nihilominus rariſſime occurrenda eſt.

Altera tenuitatis ſpecies certius obtinet; ſanguinis circulatio quodammodo facit, ut fluida tenuiora ſalinaque evadant. Et cognitum eſt, hanc fluidorum diatheſin variis cauſis majorem reddi poſſe. Tenuitas ſalina pateſcit, ut in ſcorbuto*, et ex alimentorum et egeſtorum conditione, quae ſale ſcatent. Ex quo haec tenuitas ſalina maxime conſtat, quaeſtio eſt, quam forſitan verbis exſequi non poſſumus.

* Lind on the ſcurvey.

possumus. Multa de acrimonia fluidorum oleosa, et de salina et terrea, locuti sunt medici: Ex his tamen salina tantum bene cognoscitur; et de hac pauca dicemus, quatenus invaleat. Gaubius hanc rem scite tractavit, notando, acrimoniam externam vix unquam posse morbos creare; quia illius effectibus obsistit natura: "Corpus qua ostiis porisque patens introitum alienis concedit, janitore sensu custoditur, qui ab appulsu acri irritatus motus ciet, quorum efficacia constrictis viis hostilis materies excludatur, aut aliquo usque admissa rejiciatur, saltem diluta ac obtusa utcunque mitescat. Apposite insuper dixit, cibos potusque, quos homini in alimentum destinavit natura, blandos esse, mites, nec eminente quodam acrimoniae gradu pollere."

Lingua facultate acrida distinguendi potitur; stomachus tantam sensibilitatem habet, ut saepissime talia rejiciat; quum autem in ventriculo maneant, ibi fermentationem patiuntur, quae vel indolem eorum commutet, vel faciat ut cum aliis misceantur et obvolvantur. Cum ad intestina perveniunt, vel eliminantur statim, vel quodammodo diffunduntur, involvuntur, vel neutralia fiunt; et cum fluida

fluida intrant, ſe ad aquoſa adjungunt, et quoddam excretorium ſtimulant, quo ex ſyſtemate ejiciantur.

Ex his itaque colligendum eſt, acrimoniam hactenus in pathologia nimis late dominari; etſi ne abnuendum eſt, acrimoniam invitis naturae conaminibus irrepere interdum, morboſque praebere, ut in variolis, rubeolis, aliiſque, ex contagione provenientibus; de natura ejus utcunque nihil ſcimus; vel de ſpecificis quibus ſuperetur; et tantum in poteſtate nobis eſt, febrem temperare.

SED, ut ad propoſitum revertamur. Arthritidem ex materia morbifica originem ducere, pervulgo, ut ſupra dictum fuit, opinabantur medici; praeterquam autem quod rarior eſt haec cauſa morborum, et etiam, cum exiſtit, de ejus natura ſanationeque parum omnino novimus, quin motuum ſtatum temperare; in praeſenti, contra hanc materiae morbificae opinionem, objectiones generales extant ſequentes.

1. THEORIA haec fallax et hypothetica eſt. Nemo per ullam ſanguinis excretionumque analyſin, quatenus ſcio, talem materiem re vera exiſtere, hactenus oſtendere potuit.

Hanc rem ad amuſſim perſcrutari, nequaquam neceſſe eſt. Nam futilem eſſe ab iis, qui eam amplexi ſunt, inter ſe minime convenientibus, clare conſtat. Alter mucilaginem, alter vero ſalinam acidam, alkalinam, neutramve, &c. pro ejuſdem cauſa agnoſcit. Sydenhamus calorem putreſcentem, et acrimoniam; Boerhaavius denique ipſe, liquidi nervos irrigantis acrimoniam, ſeu lentorem nimium, eam ſtatuere voluit. Hae igitur opiniones diverſae atque contrariae e neceſſario corruunt.

Una tamen opinio, materiem ſcilicet eſſe terrenam, magnopere viguit; et profecto, concretiones articulorum cretaceae, iſtius veritatem confirmare videntur; ex quibus hypotheſin ſtabilitam eſſe, probabilius eſt. Sed, ſi materia quaedam terrena interdum juxta articulos conſpici poſſit, nequaquam in morbi initio, et ſaepiſſime nunquam omnino, accidit. Ne unus quidem inter viginti concretionibus hiſce podagricis forſitan laborat, Quando morbus aliquo tempore duraverit, ſolummodo tunc adparent; et mali haud cauſa, aſt effectus prorſus, videntur: Ad quod comprobandum Stahlius enititur *.

2. Si materia iſtiuſmodi etiam concedatur,

* Stahl [illegible]

tur, eam nequidem phaenomena enodare posse, asserimus. Quo sit ad articulos determinatio? Quonam exponi possit absorptio tam repentina? Unaquaeque oeconomiae analogia animalis, pro tali materiae translatione subita, qualis a pedis pollice ad ventriculum usque obtinet, rationem expromere, omnino inops est. Ex uno pedis digito ad pedis diversi alterum mira velocitate transit, et eodem brevi intervallo ad sedem pristinam denuo se confert. Anne ullum commercium, unde hoc factum exponamus, eousque adparuit? Certe nullum.

3. Neque profecto ex materiae morbificae depositione exponi possunt vehementes ii paroxysmi ab animi pathematibus subito exorsi, quae adeo non humores extrorsum cogant, ut vim vitalem quam clarissime minuant.

4. Quin et arthritis iis ipsis pathematibus saepius subito sanatur, quae, ad horum sententiam, materiem morbificam exteriora versus propellere, ac paroxysmum excitare, magis quam tollere, debent.

Ad hanc doctrinam defendendam, omnia argumenta adhuc adducta refellere in promptu est. Sat sit dicere, quod ea in genere errore,

re, ex pathologia humorali desumpto, penitus innituntur, unde dolor omnis, acrimoniae, omnisque tumor lentori, vasa obstruenti assignati sunt.

II. Alterius doctrinae lineas exteriores, quas, ut speramus, facta suffulciunt, et per quas pleraque symptomata explicari possunt, tradere jam properamus. Causam proximam arthritidis, systematis esse atoniam, nobis in voto est hic commonstrare; etiamsi haud in manu sit, argumenta adeo luculenter ut velimus tractare, nec omnia, quae objicienda sint, prorsus summovere.

Quando quidem phaenomena arthritidis contra materiem morbificam fortius contendunt, tametsi hypothesis ipsa ex talibus ortum suum duxerit; e necessario nunc inquirendum est, num motuum status quidam, arthritidi adeo solennes, quippe qui ab una ad alteram corporis partem maxime remotam transferri possint, ut ex observatione hodierna docemur, ad nodum solvendum sufficiant. Prius vero quam ulterius progrediamur, quaedam propositiones sunt praemittendae.

1. Arthritis totius systematis morbus est, qui ex constitutione vel temperamento origi-

nem ſuam penitus aſſumit, et ſyſtema nervoſum maxime adoritur.

Morbi vel univerſales vel locales plus minuſve ſunt; alii ſunt prorſus locales, alii forſitan aeque univerſales. Apud morbos univerſales diſcernimus quatenus ſuae cauſae externae in ullo, vel tantum in ſyſtemate praediſpoſito, eoſdem excitare queunt; e. g. Rheumatiſmus pro cauſa ſua habet frigus acceptum, et forſitan cuivis induci poteſt. Aliter in arthritide res ſe habet; ejus enim cauſae in praediſpoſitos ſolummodo agunt. Alii morbi praecipue et quaſi unice ſyſtema ſanguiferum afficiunt; alii vero ſenſus motuſque organa, parum cum circulatione connexa, aggrediuntur; quo differentia pyrexias inter et neuroſes facile patet. Morbi praeterea ſunt qui, quamvis ſyſtematis nervoſi partibus cum ſanguifero conjunctis infeſti, diu tamen in ſyſtemate nervoſo prius latent quam in ſanguifero ſeſe manifeſtiores reddant; quo in conſpectu ut arthritis luſtraretur velimus. Unde ſedes ſua noſologica inter Pyrexias Neuroſeſque quodammodo ponenda; ideoque aliquatenus morbus generis nervoſi nuncupanda ſit; et quamvis arthritis quoad ſymptomata vehementiſſima

ma ad Pyrexias pertinet; ſi vero eam in corpore longo pro tempore latere conſideremus, praeſertim in ea S. N. parte, qui cum S. S. minus connectitur, abſque inflammatione ſtatim ac neceſſario, vel aliquando nunquam omnino, conflagrante; ſi denique reputemus, ſigna inflammatoria, quando re vera ardent, ſicuti cordis arteriarumque actionem in febribus auctam, auxilia ab natura, ut aegri ſalutem recuperent, accenſa eſſe; ſi haec omnia rite, inquam, notentur, arthritidem in claſſe, cui nomen eſt Neuroſes, collocare, in proclivi eſſemus.

ARTHRITIDEM morbum eſſe univerſalem, ex temperamento originem ſuam penitus aſſumere, et S. N. maxime adoriri, antea praefati ſumus. Primam propoſitionis partem, morbum nempe habitus totius vel univerſalem eſſe, nemo mea ſententia inficias ibit. Liquido enim conſtat, inter morborum genera, qui primo ſuo ingreſſu S. N. partes a ſanguifero penitus alienas adoriuntur, eam enumerari debere. Quum vero cor et arterias poſtea contorſerit, tum magis magiſque univerſaliter illico dominatur. Temperamento attamen cuidam debetur, vel corpore praediſ-

poſito

posito ut exoriatur, opus est; quibus tandem comprobatis, habitum seu S. N. statum generalem affici, pene ex sequela erit. Compluribus quamquam temperamenta ex conditionibus fluidorum diversis deducere visum fuit; nobis tamen placuit, has fluidorum conditiones a solidorum statu vel C. H. staminum primitus ingenitorum, nempe S. N. connasci; nam quomodo pro probabili est, fluida tam instabilia et mutabilia temperamentum, quod per vitae cursum permanet, dare posse? Ex sequentibus, arthritidem morbum esse temperamenti, patebit.

1. VIROS ut plurimum invadit, adeo ut e viginti illorum qui ejusdem cruciatibus torquentur, vix una quidem mulier afficitur: Si vero foeminas nonnunquam affligit, de stirpe sunt viraginum; quod ad nostram opinionem confirmandam etiam pollet.

2. VITAM ab arthritide immunem degunt eunuchi.

3. INTER viros, arthritis illos constitutione singulari praeditos, validos nempe ac plethoricos, corporis magnitudine pollentes, discruciat; ex quibus, tales huic morbo potissimum exponuntur, quales cutem vix unquam lae-

vem

vem habent. Illud autem temperamentum ex phlegmatico et ſanguineo conflatum prae caeteris adoritur; raro integre ſanguineum robuſtum, quamvis et plethoricum, rarius adhuc atrabilare.

4. Qui, dum juvenes eſſent, phthiſin et haemoptoen paſſi ſunt, haud ſaepe arthritide affliguntur.

5. Qui laute ac otioſe vivunt, eos quam maxime vexat.

6. Sapientes quam ſtolidos magis laceſcere, obſervatur.

7. Ante vitae decurſum perraro apparet.

8. Morbus eſt qui ad proles tranſmittitur.

9. Postremo, ſi meminerimus quam facilis ſaepiſſime excitatur arthritidis paroxyſmus, morbum ex conſtitutione haud nunquam praeſente pendere, probabitur. Si animus ad jam memorata adjiciendus ſit, et ſi temperamenta ad ſolida referamus, facillime lucebit arthritidem tanquam temperamenti morbum, morbum eſſe porro qui in genere nervoſo ſigillatim graſſatur; aſt hoc extemplo manifeſtum eſt, ob arthritidis principiorum nonnullorum naturam, ut,

1. Ve-

1. Veneris nimiae indulgentiae, animi applicationes intenſae.

2. Evidentius idem patefactum primis morbi ſymptomatis, quae in ventriculo plerumque ſe monſtrant, cujus ſtatus S. N. conditionem quam apprime indicat.

3. Nexus qui arthritidem inter et animi pathemata eſt, eandem probat ſententiam; triſtia, rei inopinatae interventus, &c. paroxyſmos excitant arthriticos. In ſtadio inflammatorio paroxyſmus eſt iracundiae aeque ac doloris.

4. Aliud adhuc reſtat argumentum de mutationibus in ſyſtemate nervoſo; nempe, vertigo, epilepſia, aſthma, aliaeque id genus affectiones, arthritide accedente, ſaepiſſime fugantur.

Has omnes ob cauſas liquet, arthritidem a conſtitutione vel a principio vitae ineunte fundata, vel multos poſt annos acquiſita, exoriri, morbumque porro S. N. ſpecialiter affligere.

Sed prae his omnibus quae nexum arthritidem inter et genus nervoſum, modus quo afficitur ſtomachus, quia rem lucide et luculenter enucleat, ut in primis conſideretur, meretur.

meretur. Ventriculus ſingulari ſenſu largaque muſcularium fibrarum, quae nunquam fere ab actione deſiſtunt, coacervatione praeditus eſt; quapropter inſigni, cum ſenſorio, idcircoque cum quaviſcunque generis nervoſi, i. e. totius corporis parte, vinculo gaudeat neceſſe eſt. De hac ſympathia magnopere locuti fuerunt medici, utcunque hujuſce originem varie expoſuerunt. Pervulgare fuit equidem ex nervis, vel in curſu ſuo aliis cum aliis, vel in origine conjunctis, rem ingenere expromere. Jam otium haud datur ut hanc quaeſtionem ad amuſſim excutiamus; addendum eſt tantum, quod, cum dixerimus partes S.N. i. e. totius corporis animalis, alias cum aliis pati, cerebro vel ſenſorio interpoſito, ſimplicior et veriſimilior fit hujus rei enodatio. S. N. ubique ex eadem materia conſtat medullari, et continua eſt. Per hanc continuationem, compluribus enim probatur experimentis, motus ab una in alteram corporis quam maxime diſſitam partem, faciſlime propagantur. Quiſquis nervus cum origine ſua connectitur. Nervi in cerebrum cerebrumque in nervos viciſſim agunt. Quo ex commercio evenit, ut motus, in partibus nervorum quorundam ex-

tremis

tremis concitati, inque cerebrum delati, ibi alios excitent motus qui verſus nervorum extrema rurſus revertuntur; ideoque extremitatis unius conditio, illaque alterius cujuſcunque, ſe mutuo afficere afficique poteſt, nulla tamen tranſlata materia, nulla inter nervos decuſſatione nexuque, e neceſſario obtinentibus. Inter alios hujuſmodi haud improbabile videtur, ſingularem eſſe inter ventriculum pedeſque conſenſum; cum enim hi quodammodo afficiuntur, ſtomachus tubuſque inteſtinalis exinde patiuntur. Compluribus cognitum eſt, pedes frigidos et in ventriculo et inteſtinis creare dolores, qui, pedibus ſimul ac calor revocetur, citiſſime fugiunt. Porro, ventriculi affectus morboſi, cum pedum frigiditate neutiquam ex frigore externo, vel ex quavis ſanguinis circuitus mutatione ſenſibus obvia, proveniente, ſaepe conjunguntur. Pedum haec conditio praegreditur, comitatur, quoſdamque ſtomachi flatus inſequitur, vel ex ſpaſmo vel ex flatu procedentes.

Hoc in genere luſtrato commercio, quod ab alia parte remota motus tranſmittit, arthritis, tametſi extremorum morbus videatur, nihil-

nihilominus ex affectionibus systematis valde disjunctis facile pendere queat.

2. ALTERA modo propositio jam adjicienda venit, antequam generales collegerimus consecutiones.

" IN omnibus casibus, quibus actio cerebri obtinet, modum vel mechanismum, quo causae diversae diversos produnt effectus, nequaquam intelligimus; percipimus utcunque, nexum inter causas diversas et effectus motus videlicet provenientes, a Creatore nostro stabilitum esse, pro oeconomiae animalis propositis, praecipue vero, ut systema certa conditione et pro certo temporis spatio sustentetur, et quid sit nocivum avertatur. Hanc constitutionem Naturam vocamus, vel vires naturae conservatrices medicatricesque apud medicos tam celebratas.

PROPTER hanc constitutionem evenit, quod non solum impulsus aliaeque causae quas motus ciere posse facile existimamus, verum etiam multae causae quae motum minuere videntur, eum utcunque adaugent, vel in verbis Gaubianis, " naturam urgent, ut motibus duplicatis, non sine summa anxietate, contra insurgat; ita pathemata variae quae primo

insultu motum minuunt, propensitates variae ex debilitate actionisque difficultate exorientes, impressionum consuetarum absentia, evacuationes, aliaeque relaxationis causae, frigus, viresque narcoticae, motibus ansam praebent insignibus *."

Ad nostrum institutum observemus, hanc cerebri actionem, vel, si venia sit verbo, reactionem ab atonia in toto vel parte systematis orta, subinde excitare, nos docet experientia. Nec aliter se habet res in arthritide, ut statim elucescet; sed prius jam dictum quam brevissime repetamus.

Arthritis materiem morbidam minime pro causa sua agnoscit. Est morbus universalis, temperamentique peculiaris. G. N. quod solummodo admittit originemque praebet motibus et affectionibus ab alia ad aliam partem, interposito cerebro, transferendis, potissimum ac primario anget arthritis; ideoque quodammodo morbus nervosus ducendus est. Actio cerebri quaviscunque in nervorum extremis mutatione exoritur. Impraesentiarum autumare volumus, debilitatis vel atoniae statum, causam esse reactionis cerebri. Nexum atoniam

* Cullen Inst. Physiolog.

atoniam inter et reactionem nullo pacto exantlare conabor; et quare natura molestiae et anxietatis sensu et spasmo ad hanc reactionem excitandam uteretur, ratio nos omnino fugit; quod autem pro comperto, nemini certe, in febribus parum attente versato, ignotum est.

Ad propositionem generalem tandem revertimur, nempe, quod arthritis, atonia vel debilitate systemati inhaerente, in ventriculo extremisque inferioribus speciatim ingravescente, constat. Hinc ex oeconomiae animalis legibus nascitur actio vel reactio, inflammatorium articulorum affectum accendens, quem ut redintegrentur, systematis tonus vigorque excitat natura; juxta Sydenhamum, "hoc in "morbo dolor amarissimum est naturae phar-"macum;" nullatenus vero morbus, nisi adeo aestuat inflammatio, ut natura viribus suis vinceretur. Restat solummodo, ut facta ipsa hunc arthritidis statum existere commonstrent. Liquet,

1. Ex causis arthritidis occasionalibus.

2. Ex symptomatis arthriticis.

1. Arthritis causis debilitatis exoritur, quod quidem, vita deflorescente, qua vigor systematis, vasorumque extremorum, infirmatur

matur, praesertim apparet. Est vitae sedentariae et ignavae soboles. Ad adminiculum systematis vigoris justum conservandum, exercitium necessarium esse notum est. Quandocunque igitur affectus ullus morbidus talem exercitii defectum insecutus fuerit, aequum est, ut incusetur debilitas. Necessitas vero exercitii plus minus ex consuetudine pendet; unde eos praecipue, qui a labore repente cessant, invisit arthritis. Venus nimium exculta, victus opiparus stimulans *, vigiliae intempestive protractae, animus cuidam rei nimis defixus, evacuationes uberiores, pariter evadunt debilitatis causae ac arthritidis.

2. ARTHRITIS cum universae debilitatis symptomatis invadit. Perspiratio enim, quippe cum linteae minus squaloris, tempore dato, contrahunt, corporisque superficies aret frigescitque, supprimitur. Debilitas ad ipsum sensorium pervenit. Studia molesta ac perturbata deveniunt; exinde studiosi nonnulli arthritidem jam appropinquare callent. Functiones ventriculi debilitantur; hinc anorexia, cruditas, nausea, vomitus, aciditas, flatulentia,

* Omnia enim stimulantia saepius repitita tonum destruunt atoniamque adducunt.

tia *, &c. Actio extremorum vasorum inferiorum diminuta praegreditur. Sudor pedum cessat. Formicatio, subsultus tendinum, spasmi horum actionem infirmam, aeque ac systematis quo connectuntur, indicant. Iis adjungamus tumores venarum varicosos. Porro, causam proximam luculenter exhibent arthritidis anomalae vel atonicae phaenomena; hic symptomata debilitatis omnia grassantur, et denique tam magna est debilitas, ut sensorii energiam, per inflammationem usitate seipsam manifestantem, prorsus obruat, mortemque inducat.

Idcirco, arthritidem debilitate vel atonia constare, omnino probatur.

Quod ad secundum stadium attinet: Hic affectus inflammatorius est procul dubio. Eodem, quo aliae inflammationes, anni tempore, Vere nempe, se plerumque manifestat; easdemque quas alii morbi inflammatorii, partes membranaceas, corripit. Intra articulationum capsulas, quod, dissectionibus observationibusque rite captis, satis compertum est, sedem haud habet; membranam autem cuti subjacentem obsidet inflammatio. Pars saepe rubescit,

* Vid. Dissect, Inaug. de Anorexia, Edin. 1771.

rubeſcit, tumeſcit. Sanguis, ac in aliis inflammationibus miſſus, et jam concretus, ſuperficiem coriaceam albam oſtendit. Denique, rheumatiſmo quam proxime reſpondet, niſi quod ab illo in cauſis et cum ſyſtemate connexu diſcrepat. Quapropter vel frequentes ob impetus effectus diverſos edere queat; hinc tophis occaſionem praebet, qui rheumatiſmum haud ſequuntur.

Non aliam eſſe arthritidis primariam affectionem, neque aliam morbi medendi methodum natura uſurpatam, cuivis, quam maxime arthritis febriſque generalis inter ſe conveniunt, luſtranti, magis adhuc conſtabit. Sic eſt arthritis Sydenhami regularis, vel, ut nobis placet, inflammatoria. Sed de arthritide anomala vel, cauſae ratione habita, atonica, mentionem faciunt auctores; reſtat igitur, ut uno verbo, quid haec ſibi vult, enunciemus. Nihil ſane eſt, niſi quod gravius inciderit malum. Reactio ſyſtematis in partem vel in totum fere deficit; hinc recrudeſcit arthritis minus valida. Paroxyſmi mitiores, crebriores, et longiores fiunt. Dum autem ſyſtema adhuc viget, ut alicubi reactionem excitare queat, inflammatio artus fere omnes infeſtat. Ne

qui-

quidem abdominis, thoracis, capitis viſcera hac immunia evadunt. Dolores tandem omnino vagi reperiuntur ; hinc in capite confuſio, tinnitus aurium, languor ; in thorace, anxietas, reſpiratio difficilis, aſthma ; in abdomine, flatulentia, borborygmi, alvus vel laxa vel conſtricta ; in ventriculo, cruditas, anorexia, nauſea, vomitus &c. ; denique reactio in totum fere deficere incipit : Hinc paralyſis, apoplexia, ſyncope, tenebris aegrum tradunt.

Huic noſtri argumenti parti finem imponamus, obſervando :

1. Quod arthritis ſtricte dicta, inflammatione ut morbi medela ſepoſita, morbus eſt chronicus perdurans.

2. Quod cauſae hujus occaſionales, ut fiat paroxyſmus, in quandam ſyſtematis conditionem, atonicam nempe, et ad reactionem quae atoniam reficiat praebendam aptatam, agant, neceſſe eſt.

3. Quod inflammatio pro tempore atoniam fugat, reverſuram utcunque, niſi haud praeveniatur, Cujuſmodi eſſe debere atoniam, ut nullus alius morbus efficiatur, me plane ignorari confiteor. Timeo denique quorſum evadat tota haec explicatio ; eruditorum examini

examini ut approbetur vel damnetur modeſte jam relinquo, haud omnino neſcius quam maxime eſſe humanum errare; ſed, ſi ad praxin, quae adhuc tam vaga et mobilis fuit, ſtabiliendam, ecquid conferat, ſcopum prorſus attingit.

II. Objectiones unam vel alteram praecipuas removere; et,

1. Phaenomenon, quod ſecum diſcrepare videatur, primum exponendum eſt. Unde fit ut homines, habitum robuſtum ac plethoricum exercentes, paſſione arthritica, utpote quae ex debilitate oriri cenſetur, plerumque tententur?

Hoc profecto difficile eſt explicatu, etiamſi facta quam plurima idem comprobatum eunt; rebus utcunque ita ſe habentibus, ex quadam oeconomiae noſtrae lege, ſive nobis innoteſcat ſive non, pendeat oportet. Sed, ut clarius illuceſcat res,

1. Imprimis, corpora validiora, ob illum ipſum vigorem quo praedita ſunt, atoniae potiſſimum opportuna eſſe, contendo. Quod humano in ſyſtemate, energiae nervoſae adauctae,

auctae, ejusdemque minutae status aeque et alternatim alius alium excipit, in diluculo apparet, dum ille reciproce huic proportionatus certissime fieri solet. Quo magis enim quisquam exercitio die usus est, eo altius nocte obdormit. Praeterea, unusquisque, qui vini plus quam sat est adbibit, postea debilitate supra modum adaucta opprimitur. Ex hac itaque analogia concludere possumus, robustissimos, dum vigore juvenili florent, plus justo incitari, et e necessario, senectute ineunte, eorundem vires magis imminui. E contrario, plane apparet, omnes qui id genus vitae minime experti sunt, opposito ne vix quidem postea vexari. Si quis igitur diaeta tenui victitans arthriticos dolores, etiamsi iisdem alioquin proclivis sit, evitaret, modo supra dicto solum exponendum esse, censemus. Is enim debilitate caret, quia vigore haud unquam nimio pollebat. Porro, si arthritis, sese manifestiorem reddens, proprio regimine per plures annos vinceretur, et posthac, si nimis genio indulgeretur, diathesis enim generalis difficulter omnino amoveri potest, morbus iste dirus forsitan regredietur, et tum tela sua saevius exercet.

2. Talia ſyſtemata quorum vigor ab tenſione quam exquiſita ut plurimum deducatur, vitiis omnino minimis, in aequipondio poſitum enim facile movetur, afficiuntur. Exinde, quandocunque cauſae debilitantes corporis tenſionem confringunt, eaedem ut vires ſuas in tales robuſtos praecipue agerent neceſſe ſit. Ad quod comprobandum, plethora ſeu plenitudo, quae in pleriſque arthritide colluctantibus obtinere videtur, multum adjuvat; nam ſub plenitudine comprehenditur fere morbus, quod fluidorum copia major ſit quam vaſa continentia ei facile reſiſtere queant. Talis igitur vigor arthriticorum tenſioni ab plenitudine provenienti debetur; omnes itaque cauſae debilitatis tales validiores commodiſſime divexant.

Expositio haec ſymbolam ſuam conferre poteſt ad difficultatem enodandam; nihilominus ad facta in primis confugiendum eſt, quae antea ſtabilita eſſe commonſtravimus.

2. Tempus nobis reſtat ad alteram difficultatem, cui obnoxia eſt noſtra doctrina, adnotandam. Unde fit, ut affectus inflammatorius ſpeciatim verſus articulos extremos dirigatur? Utcunque, ſi, pro finali cauſa, atoniam

niam nempe vincere, inflammatione uteretur natura, nos non multum vexat, cur ad articulos hosce speciatim dirigatur, exponere. Caussis etenim atoniae generalibus re vera existentibus, effectus eorundem in vasis ante omnia extremis dilucescet, quippe quae a corde et capite, actionis scaturiginibus, maxime longinqua sunt. Ad haec, vasa articulorum apud minima, et caussis debilitatis externis, sicut frigori, calceorum pressioni, exercitio frequentiori cessanti, exponuntur.

NONNE arthritidem inter et nephritidem nexus vel similitudo est? Se mutuo saepe excipiunt.

III. AD tertiam nunc propositi partem pervenimus, videlicet, indicationes prophylacticas, e causa proxima antea tradita emergentes, proferre. In duobus statibus praxis haec exercetur.

1. PRIUSQUAM adparuerit ut solet arthritis, et adhuc tantum in temperamento latet.

2. CUM, diathesi arthritica existente, morbus plus minus inflammatorium seipsum jam manifestaverit. Status prior prophylaxi stricte dictae occasionem praebet; quandoquidem autem res magnopere in dubio haereat, num ocyus

ocyus feriufve arthritide corripietur homo, utque plerique regimen feverum averfantur, donec ejus neceffitatis experientia illos certiores fecerit; praxis ad ftatum fecundum, quae quatenus paroxyfmorum reditum ante occupare volumus, procul dubio ad prophylaxin fpectat.

Antequam vero indicationes exantlamus, quaeftionem multum difceptatam quam breviffime perpendere, neceffe erit; An exterminari poteft e radice arthritis? In primis in propatulo eft obfervare, quod, auxiliis ftricte dictis medicamentis, eam fanari poffe omnino pro improbabili eft. Tota enim doctrina noftra, eam temperamenti morbum, ideoque quam plurimum ex uniufcujufque partis conftitutione pendentem, exhibet. Praecipue fi a parentibus originem duxerit, admodum dubitandum eft, hominem per ullam tractationem ex novo formari poffe. Saltem certe haud pollicentur multum medicamenta. Forte ne unum quidem inventum fuit exemplum, quod temperamentum congenitale per illa mutatum oftendit; nec fperandum eft ea unquam fibras ftaminales penitus afficere

poffe,

posse. Quid igitur? Famosa omnium empyricorum arcana nobilitata ex mundo prorsus arcerem; quoniam etiam effectus eorum ex nimium magna vi funestorum exemplorum exhorrescunt. E contrario, si nequeat sanari, veruntamen temperamentum adeo affici posse, ut effectus alioquin adparituri praeveniantur, testis est experientia. Porro, si diathesis arthritica ne quidem semper a parentibus accipiatur, ut re vera videtur, nihil est sane, cur dubitemus, quin per vitae rationem omnino contrariam, tempore adhibitam, constitutioni prave vivendo excitatae vel occurrere, vel etiam eam mutare, possimus.

Nunc ad prophylaxin tandem perventum est. Venienti occurrere atoniae indicationem generalem suppeditat, quae in duas partes se resolvit.

I. Ut ad praedispositionem spectat; abhinc duae proveniunt indicationes.

1. Eam systematis conditionem plethoricam, quae

quae praecipue videtur atoniae anſam praebere, averruncare; quod perficitur,

a. Abſtinentia.
a. In cibo.
b. In condimentis.
c. In potu.
b. Conditionibus ſomni ac vigiliae rite obſervandis.

2. Atoniae obviam ire, tonum ſyſtematis in genere ſuſtentando, ſpeciatimque vaſorum ad articulos.

Cavendum autem eſt, ne auxilia hic uſurpanda, plenitudinem creando, indicationi priori adverſarentur; nam ſyſtematis tono adminiculo eſt, perſaepe, plena diaeta; haec autem excipienda, ut quoque omnia quae plenitudini favent. Huic reſpondent,

a. Exercitatio.
a. Generalis.
b. Topica.
b. Frictio.
a. Generalis.
b. Topica.
c. Balneum frigidum.

II. Ut

II. Ut ad caufas occafionales fpectat.

3. Ei occurrere atoniae caufis ejus occafionalibus fugiendis.

a. Abftinentia: Qua nihil magis apud quofdam collaudatum, apud reliquos damnatum eft. Aliquid igitur de ea ftatuendum. Difficile fit ad amuffim femper difcernere; multumque judicii acumen haud raro requiritur. Ut ut propofitionem generalem proferamus; fi, ineunte vita, praecipue antequam ftatus inflammatorius adparuerit, inque temperamento adhuc latet morbus, nihil certe periculi imminet. Immo autem, poft morbus plus minus inflammatorium feipfum jam monftraverit, res admodum in vado eft.

E contra, cum arthritis in conftitutione parum robufta hereditaria occurritur, prae fe ferens fymptomata vix inflammatoria, atonicifque commifta, atque potiffimum fi aeger fit aetate provectiore, fi ad quinquagefimum nempe annum acceflerit, victus deinde tenuis nequaquam difcriminis expers eft. Etiamque annotandum eft, vitae genus, cui affueverit arthriticus; an opipare aut parce victitabat olim; reftantque alia nimis longa ut enumerentur. Prophylaxis autem, de qua verba facimus,

facimus, in genere ad victum tenuem referenda eſt. Modus etiam diaetae talis exhibendae, quippe ex eo multum, ni fallor, innititur, ne in ſilentio quidem praetereundus eſt. Pleniſſimum inter et tenuiſſimum victum, tot ſunt intermedii, quot volumus, gradus. Diaeta leviſſima herbis radicibuſque ſucculentis, oleribus fructibuſque recentibus, conſtat. Secunda lac et farinacea, quae quodammodo natura conjunguntur, complectitur. Tertia et lautiſſima fere omnino victum animalem continet. His igitur victibus primariis, varie inter ſe junctis, diaetam qualicunque nutrimenti gradu praeditam, haberi poſſe liquet. Tenuiſſimam quae ad arthritidem occurrendam forſitan nunquam requiritur, ne collabaſcat ſyſtema, multum comitatur periculi aliquando. Media ut obviam eamus iſti ſtatui pletherico pernicioſo omnino ſufficit. Victus animalis maxima pro parte arthriticis nocet.

Paulisper de condimentis loquendum eſt. Acida plerumque arthriticis obſunt, magis adhuc aceſcentia. Quoad aromatica, res non tam perſpicua eſt. Warnerus piperitidem Cajianam commendat. Nonne omnia ſtimulantia,

tia, ideoque aromatica frequentius repetita, tonum ſtomachi diruant, atoniamque adducant? Utcunque apud condimenta quaedam praeferenda ſunt: Sinapi, raphanus, caepe, brevi tantum vim ſtimulantem exſerunt, ſecretiones adaugent, et aromaticis a Zona Torrida petitis tutiora evadunt.

PROXIME de arthriticorum potu, qui aquam liquoreſque fermentatos complectitur, in ordine dicendum eſt. Hic eadem ad quoad victum extat quaeſtio; quouſque, vino repudiato, aqua arthritidi proſit? Et ita, quod ex vitae ratione praegreſſa, vigore, aetate, &c. magnopere pendet, reſpondere velim. Porro, ſi modo parce minime ad ebrietatem aſſumatur vinum, praeſertim ſi a vinis aceſcentibus arceantur arthritici, haud aeque forſitan pernicioſum eſt ac victus animalis. Vinum idcirco, vernacula lingua *Madeira* dictum, caeteraque alkohol continentia, illis tartaro plenis anteponenda ſunt; idcirco etiam liquores ſpirituoſi nuncupati, cum aqua diluti, vinis pleriſque palmam praeripiunt. Tutiſſimum erit, ut puto, cereviſias fugere. *Porter* forte, quoniam non adeo in promptu eſt aceſcere, quippe

quod melius fermentatur, praebetque amarum ſtomacho gratum, minus obſit.

Summatim concludo, omnes mutationes repentinas, ut ex luctuoſis exemplis patet, haud ſine periculo eſſe. Porro, ſi arthritidi obviam eundi gratia ad victum tenuem ſe ipſum contulerit, inque eo per aliquot tempus perſtiterit quivis, ad plenam diaetam reditus periculo ſtipatur. Qui de lacte conſcripſerunt, errori nos expoſuerunt inſigni. Diaetam lacteam in annum excultam, ad arthritidem debellandam ſufficere, neutiquam illis concedamus. Longe aliter evenit, et jam majori obnoxius eſt arthriticus diſcrimini, quam ſi tali nunquam uſus fuerit.

b. In ſomni tractatione judicio opus eſt. Somnum eouſque neceſſarium eſſe, ut ſyſtema refocilletur, opinantur medici. Tempus veruntamen quoddam eſſe praeſtitutum, cauſa obdormiendi, nobis placet. Nocte accedente, obdormiſcere proclives ſumus, et huic propenſitati naturali indulgere, nihil equidem video quod vetat. Boerhaavius plus ſomni praecipit quam Sydenhamus, qui lectum diluculo linqui ſuadet. Menſque noſtra cum Sydenhamo convenit; quoniam ſomnus diuturnior

ſtatum

ſtatum plethoricum, quem maxime eſt in votis evitare, fovet.

Fonticulos ad crura appoſitos prodeſſe, Gregorius noſter illuſtriſſ. in praxi expertus, novit.

2. Nunc ad ſecundam indicationem pervenimus, atoniae videlicet obviam ire, tonum ſyſtematis in genere ſuſtentando, ſpeciatimque vaſorum ad articulos.

a. Hic exercitatio locum tenet principem, maximeque labor. Nautae enim, aliorum inſtar hominum labori victuique parco deditorum, vitam arthritidis expertem degunt; eorum vero praefectus, tametſi eidem vectationi exponuntur, morbo nihilominus diſcruciantur ſaepenumero. Idem ferme de geſtatione in curribus, obſervare licet. Equitatio arthriticis plus boni afferre videtur, quando quidem cum ea labor conjungitur; haud autem placet; hinc enim artus inferiores frigori maxime obnoxii ſunt, ipſorumque vaſa nervique comprimuntur. Experientia docet, modicam ſtabilemque corporis exercitationem, per ambulationem laboremve, ad arthritidem praeveniendam praecipue valere. Parum ad rem eſt exercitium vehemens inſtabileque;

immo

immo noceat; quia incitationem corporis violentiorem ſequitur conſentanea debilitas. Laborioſi ſeipſos violenter haud exercent, cum hoc praevertit conſuetudo. Porro, exercitationem abſque victu parco obeſſe, extant documenta. Denique, exercitatione ſemel incepta, ſemper pergendum eſt, alioquin violentior nonnunquam redibit arthritis.

Quod ad exercitium topicum attinet, ut ab atonia conſerventur vaſa articulorum, id unicuique intelligitur quomodo diverſimode fiat. Frictus, de quo nunc verbum dicemus, hic praecipue valet.

b. Frictus. Quod in cribri cutanei, vaſorum actione adaugenda, ideoque tam ſtatu plethorico quam ſyſtematis atonia prohibendis, confert frictus, facile ad fidem eſt. Magnis laudibus antiquiores medici extulerunt frictum. Perraro autem nunc rite adminiſtratur; nullatenus ſat temporis ei impenditur. Parum enim refert aeque frictus violentior, inconſtans, ac modicus perdurans, per quem paroxyſmos arthriticos, jamjam invaſuros, repulſos fuiſſe, compertum eſt.

Frictus ad articulos ipſos adhibitus atoniam illorum differt; et manus pedeſque in

juſto

justo calore conservati; quae autem res prorsus est relativa.

c. Quod balneum frigidum systema corroborat, nemo inficias ibit.

Restat nunc solummodo adjungere, quod, in arthritidem abigendo, abstinentiae et exercitii virtutem facta aeque ac ratiocinium comprobant. Abstinentia autem praesertim valere videtur, quoniam sartores aliique hujusmodi, qui levem tantum laborem perpetiuntur, arthritide tamen vacant.

II. 3. Causæ occasionales fugiendae sunt. Hae omnes existunt causae debilitatis, cum directae, tum indirectae, sicut frigus, pathemata sedantia, intemperantia, venus nimia, studium intensum, &c.

Talia sunt auxilia generalia quibus praedometur arthritis; et si animum intendamus ad circumstantias et symptomata occasionalia, potissimum ventriculi tubique intestinalis, (quae omnia si tractarem, longe exsuperarem dissertationis limites), arcendus sit, ut spero, morbus, quem, simul ac corpori totus inhaeserit, nulla ars medici radicitus evellere potuit.

FINIS.